

- वर्ष ६, अंक २४
- १२ कार्तिक २०७५ शनिवार
- 29 Oct. 2022, Saturday
- www.shirishnews.com

पृष्ठ ४ मूल्य रु. ५/-

सधै र सबैको लागि खबर खोज्ने अभियान

खबर दर्पण

Khabar Darpan National Daily

राष्ट्रिय दैनिक

ई-पत्रिका
अनलाइन पढनका
लागि क्यूआर कोड
स्क्यान गर्नुहोला ।

भंग्हा घटनाको छानविन गर्न गृहमन्त्रालय द्वारा ५ पाँच सदस्यीय छानविन समिति गठन

खबर दर्पण समाचारदाता

कार्तिक ११ गते, महोत्तरी

भंग्हा नगरपालिका वडा नं. ८ मा छठ पर्वको अवसरमा आयोजित शोभा यात्राको सिसिलामा भएको विवादमा छानविन गर्न गृह मन्त्रालय द्वारा ५ सदस्यीय छानविन समिति गठन गरेको छ।

शुक्रवार गृह मन्त्री स्तरको निर्णयबाट गृह मन्त्रालयका सहसचिव शिवराम पोखरेलको संयोजकत्वमा नेपाल प्रहरीका प्रहरी नायव महानिरीक्षक

उमेशराज जोशी, सशस्त्र प्रहरी वल, नेपालका सप्रनाम किशोर प्रधान, राष्ट्रिय अनुसन्धान विभागका सह-अनुसन्धान निर्देशक विष्णुमणि आचार्य र गृह मन्त्रालयका उपसचिव विश्वराज मरासेनी सदस्य रहेको ५ पाँच सदस्यीय छानविन समिति गठन गरिएको छ। समितिलाई घटनाको सन्दर्भमा भएको क्षतिको सम्बन्धमा सम्बन्धित सरोकारवालाहरुसँग बुझी निष्पक्ष छानविन गरी ७ दिनभित्र प्रतिवेदन पेश गर्न

भनिएको गृह मन्त्रालयका प्रवक्ता सहसचिव फणिन्द्र मणि पोखरेलले जनाएको छाहिन्दु बाहिनी सेना सम्पाटबाट छठ पर्वको अवसरमा निकालिएको शोभा तथा भन्डा यात्राको क्रममा महोत्तरीको भंग्हा नगरपालिका-८ पररियामा विहीबार हिन्दू र मुस्लिम समुदाय बीच भडप भएको थियो।

भडपमा १५ जना भन्दा धेरै घाइते भएपछि कार्तिक १० गते ४ बजेदेखि स्थानीय प्रशासनले कर्फ्यु आदेश जारी गरेको थियो।

भंग्हामा लगाइएको कर्फ्यु हटाइयो

धर्वन्द्रकुमार यादव 'यदुवंशी'
कार्तिक ११ गते, महेन्द्रनगर

भंग्हा नगरपालिका वडा नं. ८ स्थित पररियामा भडप पश्चात लगाइएको कर्फ्यु शुक्रवार राती देखि हटाइने भएको छ।

जिल्ला प्रशासन कार्यालय महोत्तरीले आज एक सूचना जारी गर्दै हाल शान्ति सुरक्षाको स्थितिमा सुधार आएको हुँदू कर्फ्यु हटाउने जानकारी दिएको छ। प्रमुख जिल्ला अधिकारी दीपककुमार पहाडीले जनाए अनुसार शान्ति सुरक्षा कायम गर्न सो क्षेत्रमा कार्तिक १० गते ४ बजेदेखि स्थानीय प्रशासनले ऐन २०२८ को दफा ६ (क) बमोजिम कर्फ्यु आदेश जारी गरिएकोमा हाल शान्ति सुरक्षा

क्षाको स्थितिमा सुधार आई सामान्यिकरण भएको देखिएकोले स्थानीय प्रशासन ऐन २०२८ को दफा ६ (क) को उपदफा ५

बमोजिम आज राति १० बजे देखि लागु हुने गरी कर्फ्यु हटाइएको व्यहारा सर्वसाधारण सबैमा जानकारी दिको लागि सुन्नित गरिएको छ।

साम्रा उम्मेदवारलाई विजयी गराउन गठबन्धनको आग्रह

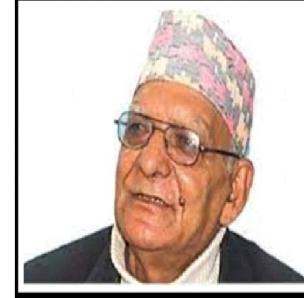
खबर दर्पण समाचारदाता

कार्तिक ११ गते, काठमाडौं

सत्तारुढ गठबन्धनले आगामी मार्चिस ४ गते हुने प्रतिनिधिसभा र प्रदेशसभाको निर्वाचनमा गठबन्धनमा आबद्ध साभा उम्मेदवारलाई विजयी गराउन आग्रह गरेको छ।

गठबन्धनमा आबद्ध दलका तर्फबाट आज जारी गरिएको संयुक्त विज्ञितमा गठबन्धन दलका उम्मेदवारलाई विजयी गराउन मतदातालाई अपिल गरिएको छ।

प्रधानमन्त्री एवं नेपाली काग्रेसका सभापति शेरबहादुर देउवा, नेकपा (माओवादी केन्द्र)का अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाल 'प्रचण्ड', नेकपा (एकीकृत समाजवादी)का अध्यक्ष माधवकुमार नेपाल र राष्ट्रिय जनमोर्चाका अध्यक्ष चिवबहादुर केसीले संयुक्तरूपमा जारी गर्नुभएको

उल्लेख छ। केही स्थानमा भने मित्रवत् प्रतिस्पद्य गर्ने गरी तय गरिएको छ। ती स्थानमा एकआपसमा समान र सौहार्दपूर्ण व्यवहार गर्ने समझदारी भएका विज्ञितमा उल्लेख छ।

छठ पर्वको आज दोस्रो दिन, खरना विधि गरिँदै

खबर दर्पण समाचारदाता

कार्तिक ११ गते, महेन्द्रनगर

छठ पर्वको आज दोस्रो दिन। छठको दोस्रो दिनलाई 'खरना' भनिन्छ। छठका व्रतालुहरूले आज नुहाएर चोखो भई साँझपाख खीर बनाएर चन्द्रमालाई चढाएपछि खीर तथा लौकाको तरकारी व्रतालुले भोजनको रूपमा ग्रहण गर्दछन्।

आज सबै व्रतालुहरूले बिहानदेखि निर्जला भएर बेलुकी एक छाक मात्र भोजन गर्दछन्। सोमवारदेखि व्रत वसेका व्रतालुले सप्तमीसम्म माघा, मासु, लसुन, प्याज, कोदो आदीको भोजन गर्दैनन्।

यो चार दिन व्रतालुले सात्किक

शुक्र चतुर्दशीदेखि सुरु भएको यो पर्व कार्तिक शुक्र सप्तमीसम्म मनाइन्छ। छठमा विशेष गरी प्रकृतिको छैटौं अंशवाट उत्पन्न भएकी भगवती देवी (छठी माई)को पूजा गरिन्छ। देवी भगवत्मा छठी देवीले पुत्र नभएकालाई पुत्र, पत्नी नभएकालाई पत्नी, धन नभएकालाई धन प्रदान गरेको कथाहरू उल्लेख गरिएको पर्वको व्रतलाई समापन गरिन्छ।

जानकी एकेडेमीक हस्पिटल प्रा.लि.

Hot line number
9748457490 / 9748457491

रामगोपालपुर-८ पर्सा देवाड (महोत्तरी)

सम्पर्क नं. ९८५४०२८३९२ / ९८५४०२१३९२ / ९८०१५२८३९२

प्रदेश नं. २ मै पहिलो पटक विभागिय विशेषज्ञ डाक्टरहरुद्वारा विरामीहरुको उपचार २४ सै धण्टा सेवा उपलब्ध गराउने पहिलो संस्था जानकी एकेडेमिक हस्पिटल प्रा.लि आफनो सम्पूर्ण सेवाहरु सुरु गरिसकेको सहर्ष जानकारी गराउदछौ।

२४ औं धण्टा उपलब्ध सेवा

स्नायु तथा मानसिक रोग र नाक, कान तथा शरीको रोग प्रत्येक महिनाको पहिलो हप्ता सेवा दिइन्छ।

- २४ सै धण्टा नर्मल डेलिभरी, आवश्यक अनुसार LSCS अप्रेशन को सुविधा।

- पाठेघर सम्बन्धी हरेक समस्याको उपचार गर्नुको साथै अत्याधुनिक

मेशिनद्वारा अप्रेशन सुविधा।

- पेट भित्र बच्चाको अवस्था जाँच CTG को व्यवस्था।

- विरामी भर्नाको लागि क्लमययच को व्यवस्था।

Janakī Akashbhanjan Hospital

Service to Save Life

Established 2000

JANAKI

ASHA BHANJAN

HOSPITAL

P.R.N.P.L.

Nepal

Kathmandu

Nepal

South Asia

सम्पादकीय

नीति बहसको खडेरी

कार्तिक ५ गतेसम्म देशको राजस्व आमदानी दुई खर्ब ३९ अर्ब रुपयाँ रहेको छ। यो चालू आर्थिक वर्षको तीन महिनामा पाँच दिनको आय हो। यो अवधिमा देशको खर्च भने दुई खर्ब ९२ रुपयाँ भएको छ। यो आर्थिक वर्षमा कुल १७ खर्ब ९३ अर्ब रुपयाँको बजेट विनियोजन गरिएको हो। तीन महिनामा खर्च भएकोमध्ये पनि पाँच प्रतिशत मात्र विकास निर्माणमा गएको छ र वाँकी सबै साधारण बजेट खर्च भएको छ। साधारण खर्च भनेको तलबभत्ता, कार्यालय सञ्चालन हो। यसले पुँजी निर्माण गर्दैन। साधारण बजेट धाने खर्च मात्रै हो। यसले लगानी बढाउन सक्छैन। लगानी नबढाएपछि, रोजगारी सिर्जना, उत्पादन वृद्धि हुने कुरा भएन। अर्थतन्त्र क्रियाशील हुन्दैन। मानिसको आय बढान सक्छैन। आयभन्दा बढी खर्च गर्ने व्यक्तिको अवस्था कस्तो हुन्छ? घरपरिवार कसरी चल्छ? संस्था कसरी चल्छ? देशको कुरा पनि त्यही नै हो? आयभन्दा खर्च बढी।

देश विस्तारै निर्वाचनमय हुन्दै गएको छ। माझिसर ४ गते हुने निर्वाचनका लागि राजनीतिक दल र उम्मेदवार निर्वाचनको महाभारतमै छैन। देशको अर्थतन्त्रको मुद्दाले निर्वाचनमा खास महत्व पाउन सकेको छैन। देशको विकास गर्न साधन र स्रोत चाहिन्दू। त्यस्तो साधन र स्रोत कसरी प्राप्त गर्ने? त्यसका लागि के कस्तो नीति हुने? बहस लगभग शून्य छ। धेरै उम्मेदवार र राजनीतिक दललाई निर्वाचनमा खर्च गरेपछि चुनाव जित्न सकिन्दू भन्ने ठूलो भ्रमले सताएको छ। निर्वाचन आयोगले खर्चको सीमा लगाएर अनेक आचार सहिता कार्यान्वयनमा त्याएको छ। दल र धेरै उम्मेदवारलाई त्यस्तो आचारसंहिता कसरी पालना गरेजस्तो मात्र गर्ने भन्ने चिन्तनले काम गरेको छ। खर्चालु निर्वाचन लोकतन्त्रको क्यान्सर हो।

नेतृत्वको विकास नीतिप्रधान हुनुपर्ने थियो। लोकतन्त्रको संस्थागत विकासका निमित्त नीतिले नेतालाई संस्थागत गर्नुपर्ने हो। नीतिबिनाको नेता सुवासिवाको फूलजस्तो मात्र नभई पौष्टिकताविनाको खाद्य पदार्थजस्तो पनि हो। देशको राजनीति विस्तारै नीतिभन्दा पर गएको देखिन थालेको छ। दलहरूले निर्वाचनमा घोषणापत्रलाई प्राथमिकता दिइरहेका छैन। जसरी पनि निर्वाचन जित्ने सोचमा निर्वाचन अगाडि बढेको देखिन्दू। निर्वाचनमा अति बढी खर्च गर्ने प्रवृत्ति विगतदेखि नै देखिएको छ। यो निर्वाचनमा पनि त्यस्तो प्रवृत्ति घटन सक्ने देखिएको छैन। देशको अर्थतन्त्रको मुद्दा ओझेलमा परेको छ। पाँच वर्षमा देशलाई के कसरी अगाडि बढाउने भन्ने चिन्तन, सोच, योजना र कार्यक्रमले मतदातालाई प्रभाव पार्ने कार्य हुन सकेको छैन।

फलफूलको आयात बढ्दै, छठ पर्वका लागि भारतबाट मित्रियो ४० करोडको केता

खबर दर्पण समाचारदाता

कार्तिक ११ गते, महेन्द्रनगर

यतिवेला फलफूल व्यवसायीहरूले स्याउ, केरा, सुन्तला, मौसम, नार बल आदि फलफूल स्वदेश तथा विदेशबाट उपत्यका भित्त्याउने गर्दैन। कालिमाटी, कुलेश्वर, बल्खु, जडीबुटी, एकान्तकुना, जोर पाटीलगायत काठमाडौं उपत्यकाको ठाउँठाउँ फलफूलका थोक बजार छन्।

काठमाडौं उपत्यकामा भित्रिने कूल फलफूलको ८० देखि ९० प्रतिशत कालिमाटी र कुलेश्वरको बजार मा जम्मा हुने गरेको बताउँछन् नेपाल फलफूल थोक व्यवसाय सङ्ग, काठमाडौंका अध्यक्ष अमर बानियाँ।

कुलेश्वरस्थित थोक बजारमा फलफूल मात्रै पाइन्छ। उनका अनुसार उपत्यकाभर र उपत्यका आसपासका जिल्लाका व्यवसायीले कुलेश्वरस्थित सोही बजारबाट फलफूल किनेर लाने गर्दैन।

तिहारमा मुख्यगरी फलफूल स्याउ, सुन्तला, मौसम, केरा, नरिवलको खपत बढी हुने गर्दछ। हुनेखानेले किबी, अहुर, ड्रागन फ्रुटलगायत महज्ञ फलफूल पनि किन्ने भएकाले त्यस्ता फलफूल पनि केही मात्रामा विक्री हुने गर्दू' उनले भने। हाल बजारमा व्यवसायीले भारतीय (कास्मिरी) चकलेटी स्याउ बढी मात्रामा विक्री हुन्छ।

यसको होलसेल मूल्य प्रतिकेजी १३० देखि १४० रुपैयाँ पर्दू भने नेपाली स्याउको मूल्य प्रतिकेजी १३० देखि १९० रुपैयाँसम्म पर्दू।

तिहारको लागि भनेर पाँच दिनमा कास्मिरबाट चकलेटी स्याउ प्रतिकाडी २० टनका दरले ५० गाडी कुलेश्वर होलसेल बजारमा मात्र भित्रिने गरेको छ। अध्यक्ष बानियाँ भन्दैन, '२० टनको एउटा गाडीको लागत (भन्सार, भाडा, खरिद सबै जोडेर) नेपाली २० लाख रुपैयाँ खर्च हुन्छ।'

तिहारको लागि १० करोडको कास्मिरबाट चकलेटी स्याउ भित्रियो। त्यस्तै, चिनियाँ स्याउ २० करोड रुपैयाँको आएको

छ। यसरी बाहिरबाट १० र २० करोड गरी ३० करोड रुपैयाँको स्याउ यसपटक भित्रियो। मनाड, मुस्ताडलगायत जिल्लाबाट करिब तीन करोडको स्याउ उपत्यका भित्रिएको छ।

अध्यक्ष बानियाँका अनुसार नेपालभर कूल स्याउ खपतको करिब १० प्रतिशतमात्रै नेपाली स्याउले स्थान पाएको छ। उनको अनुमानका अनुसार १५ करोडको चिनियाँ स्याउ एउटा गाडी उपत्यकाको उपभोक्ताले खाने रहेछन्।

त्यसैगरी नेपालमा केरा भारतबाट मात्र भित्रिन्छ। केराको बजार दुई महिनायता लगभग ३० प्रतिशत नेपाली र ७० प्रतिशत भारतीय रहेको बानियाँले बताए। उनका अनुसार भारतीय केराको लागत आठ लाख रुपैयाँ प्रतिगाडी पर्न जान्छ। तिहारको वाँच दिनमा मात्रै ४० करोड मूल्यको पाँच सय गाडी केरा भारतबाट भित्रिएको छ।

सोही अवधिमा कुलेश्वर थोक बजारमा तीन करोडको नेपाली केरा भारतबाट पर्दू उपभोक्ताले बही मूल्य तिरेरै भए पनि राम्रो नै किनेर लाने गर्दैन।

त्यसैगरी तिहारको लागि कुलेश्वर थोक बजारमा तेजी लगाउन तर नेपालमा उत्पादन भएकालाई ५०० रुपैयाँ केजीको पर्दू। हेर्दा उनीहरूको राम्रो भए पनि नेपाली ड्रागन फ्रुट भए तर उपभोक्ताले यो कुरा बुझैनन्। भाडा, भन्सार आदि सबै तिरर यहाँ आइपुग्दा पनि भियतनामको ड्रागन फ्रुट केजीको २५० रुपैयाँमा पाइन्छ। नेपाली ड्रागन फ्रुट भए थोक बजारमै केजीको ५०० रुपैयाँ पर्दू। उनका अनुसार किसानलाई दश क्षम्भ नेपाली उत्पादन विक्री हुन गाहो हुन्छ। -रासस

भएको भन्दै उनले भने, 'तिहारमा मात्रै कूल आयात हेर्न हो भने कुलेश्वर बजारमा मात्रै ७५ करोडभन्दा बढीको व्यापार हुन्छ।' यतिवेला भारतीय हल्लावेद बजारमा छ्याप्छ्यान्ती छ। त्यस्तै काँचै खान मिल्ने जापानी हल्लावेद पनि बजारमा पर्याप्त मात्रामा छ।

अध्यक्ष बानियाँका अनुसार पहिला इटालीबाट भित्त्याइने किबी अहिले चेत्रीनीयको किबीले नेपाली बजार लिएको छ। पछिल्लो समयमा नेपालमा पनि किबी उत्पादन हुन थालेपाँच अब विस्तारै बाहिरको किबी विस्थापित हुनेमा उनी विश्वस्त छन्। नेपाली किबीको साइज एकनासको नहुने, सानो-ठूलो सबै एकै ठाउँमा व्याकिड गरिएदने गर्दा बजारमा विदेशी किबीको प्रभाव बढने देखिन्छ।

त्यसैगरी नेपाली बजारमा पाइने ड्रागन फ्रुट भियतनामबाट भित्रिएको हो। अध्यक्ष बानियाँले भने, 'बिड्म्बना भियतनामबाट यहाँ आएको ड्रागन फ्रुट २५० देखि ३०० रुपैयाँ किलो पर्दू तर नेपालमा उत्पादन भएकालाई ५०० रुपैयाँ केजीको पर्दू। हेर्दा उनीहरूको राम्रो भए पनि नेपाली ड्रागन फल मीठो छ तर उपभोक्ताले यो कुरा बुझैनन्। भाडा, भन्सार आदि सबै तिरर यहाँ आइपुग्दा पनि भियतनामको ड्रागन फ्रुट केजीको २५० रुपैयाँमा पाइन्छ। नेपाली ड्रागन फ्रुट भए थोक बजारमै केजीको ५०० रुपैयाँ पर्दू। उनका अनुसार किसानलाई दश क्षम्भ नेपाली उत्पादन विक्री हुन गाहो हुन्छ। -रासस

जनकपुर

आवश्यक टेलिफोन नम्बरहरू

धनुषा अस्पताल तथा अनुसन्धान केन्द्र प्रा.लि.

जनका बारुण यन्न

एम्बुलेन्स (सरोज फाउण्डेशन)

एम्बुलेन्स (मारवाडी सेवा समिति)

एम्बुलेन्स (जानकी मेडिकल क्लेज)

महाविर युवा कमिटी ऐनेलेस

कृष्ण नरिंग होम

जनकपुर मेडिकल सेन्टर

जिया अल्ट्रासाउण्ड इमरजेन्सी सेन्टर

जनकपुर रेल्वे

आँखा अस्पताल

जनकपुर सुरक्षा गुल्म

प्रहरी

एम्बुलेन्स रेडक्रस

जनकपुर अञ्चल अस्पताल

बछर प्रसुति सेवा केन्द्र

विद्युत फ्युज शाखा

बुद्ध एयर

गोद्वा एयर

सीता एयर

जानकी केबल टिभी नेटवर्क

वर्दिवास

बर्दिवास अस्पताल ५४५०९०

मिथिलाऽचलमा यसरी मनाइन्छ आस्थाको महापर्व छठ

दिपक कर्ण

कार्तिक ११ गते, जनकपुर

मिथिलाऽचलमा आस्थाको महापर्व छठ औपचारिक रूपमा आजदेखि सुरु भएको छ। पर्वको पहिलो दिन आज 'नहाय खाय' विधि मनाइदैछ। श्रद्धा र निष्ठापूर्वक मनाइन्दै छठ पर्वका लागि जनकपुर धामलगायत तराई मध्यस्को विभिन्न स्थानहरुमा अन्तिम तयारी पुरा भएको छ।

जनकपुरधाम उपमहानगर पालिकाका प्रमुख पोखरीका घाटहरूलाई सिंगारेर पूजाको तयारी पुरा गरिएको छ। पोखरी नै पोखरीको शहरको रूपमा चिनिएको जनकपुरधामका पोखरीहरुमा छठ पूजाका लागि यहाँका स्थानीय युवा क्लबहरूले टेन्ट र पण्डाल लगाएका छन्। जनकपुर धामको गंगासागर पोखरीका अतिरिक्त धनुषसागर, अंगराज सर, दशरथ तलाउ, जानकी सरोवरलाई स्थानीय युवा क्लबहरूले सजाएका छन्।

छठको रैनकता

धनुषासहित मिथिलाऽचलमा दिपावली र भातृद्वितीया पर्व सम्पन्न भएलगतै अहिले आस्थाको महापर्व छठको रैनकताले छोएको छ। मिथिलाऽचलवासीहरुका लागि प्रमुख पर्वहरुमध्ये यो पनि एक मानिन्छ। जसरी दिपावलीको तयारी १५ दिनअघिदेखि सुरु हुने गर्दछ त्यसरी नै छठ पर्वको तयारी पनि एक हप्ता पहिलेदेखि नै सुरु हुने गर्दछ।

कार्तिक शुक्ल चतुर्थीको दिनदेखि सुरु हुने यो पर्व कार्तिक शुक्ल सप्तमी तिथिका दिन सम्पन्न हुन्छ। यो पर्वमा खास गरी सूर्यदेवको उपासना गरिन्छ। हिन्दू धर्ममा सूर्य पूजाको परम्परा वैदिक कालदेखि नै रहदै आएको मानिन्छ। त्यसले गर्दा समेत यस पर्वको परम्परालाई उत्तम रुपले नै देखिन्छ।

गरिब, धनी, दलित एवं उच्चनिचको ख्याल नगरि यो पर्व समाजमा रहेका सबै वर्ग एकसाथ मिलेर मनाउँछन्। जसले गर्दा समाजमा रहेका छुवाछुतजस्ता विकृति हटाउन सहायक सिद्ध हुने गर्दछ।

छठ पर्वको पूजाको विधान

यस पर्वमा सूर्य देवतालाई पहिलो दिनको अर्ध अर्पण गरिन्छ जसलाई मैथिली भाषामा 'भस्कुँका अर्ध' भनिन्छ। सूर्य देवतालाई खास गरी उत्त दिन अर्ध दिन गरिन्छ जुन दिन उदयकालमा केही बेरका

लागि भएपनि पछी तिथि परेको हो स. ठिक त्यसै अनुरुप उदयकालमा दिईने अर्धका लागि समेत त्यही विधि अपनाईन्छ र उत्त दिन पनि सप्तमी तिथि नै र हेको बेला 'भोरका अर्ध' दिईन्छ। छठ पूजामा जुन सामग्री साँझको समयमा सूर्य देवतालाई प्रसादको रूपमा अर्घ अर्पण गरिन्छ उत्त प्रसाद नै पुनः विहानको समयमा अर्थात् 'भोरका अर्ध' मा दिईने परम्परा रहेको छ। हुनत सूर्य देवतालाई अर्पण गरिएको प्रसादहरू साँझदेखि विहानसम्म जलाशयमा बनाईएको घाटमा नै राखिन्छ तर केही स्थानहरुमा नदीमा अचानक आउने बाढी, जनावर वा असुरक्षाका कारण घाटबाट प्रसादहरू घर लगिन्छ र विहानपछि सूर्य उदाउनुभन्दा अग्रावै पुनः त्यो प्रसाद घाटमा ल्याई छठ पर्व मनाईन्छ।

छठ व्रत गर्नेहरु सबैजना चौथी तिथिका दिन नुहाई धुवाई गरी चोखो भई 'अर्वा अर्वाइन' खाने गर्दछन्। यही तिथिका दिनदेखि छठ पर्व औपचारिक रूपमा प्रारम्भ हुने गर्दछ। यसदिन व्रत गर्ने महिला र पुरुष नुहाई धुवाई गरी शुद्ध वस्त्र लगाई शाकाहारी भोजन खाने गर्दछन्। कार्तिक शुक्ल पञ्चमी तिथिका दिनभरी पर्व गर्ने ब्रतालाई उपवास गर्ने गर्दछन्। उत्त दिन साँझमा माटोले बनाईएको नयाँ चूल्होमा नयाँ माटोको भाडामा अरबा चामलको खीर बनाउने गरिन्छ।

सख्तर हालेर बनाईएको खीर देवी देवतालाई प्रसादको रूपमा चढाइन्छ र उत्त प्रसाद स्वरूप खीर द्रवीका साथ घरका अन्य सदस्यहरूले ग्रहण गर्दछन्। जसलाई मिथिलाऽचलमा खरना भनिन्छ। कार्तिक शुक्ल पञ्चमी तिथिका दिन व्रत गर्ने महिलाहरु डुच्चे गरेको सूर्यलाई अर्घ दिन्छन्। अको मान्यताका अनुसार छठ पर्व महाभारत कालदेखि सुरु भएको मानिन्छ।

पछी देवी

कार्तिक शुक्ल पञ्चमी तिथिका दिन डूबै गरेको सूर्यका साथ साथै पछी देवीको समेत पूजा गरिन्छ। पुराणहरुका अनुसार प्रकृति देवीको एक दिन अप्यान अर्थात् अर्ध दिन अर्पण गर्ने समयसम्म पोखरी, तालतलैयामा हातमा नरिवल वा अन्य फलफुल लिई उभिरहेका हुन्छन्।

साँझको

समयमा घण्टौसम्म जलमा रही नाङ्गलो, कनसुप्ती, ढकना, सर बालगायतमा राखिएका प्रसाद लिएर डुच्चे गरेको सूर्यलाई अर्घ चढाउने गर्दछन्। उत्त दिन छठ व्रत गर्नेहरुको घरका सबै सदस्यहरु प्रायः रातिभर पोखरीको घाटमा जाग्राम बस्ने गर्दछन्। छठको प्रसादहरुमा ठकुआ, भुसवा, केरा, नरिवल, उखु, सुन्तला, कागती,

सिंगारा, फलफूल, पान, सुपारी, धूप, दीप आदि रहन्छ।

पर्वको दिन ब्रतगर्ने हरूलाई मन्त्रबाट संकल्प लिन्

आवश्यक

नमेय कार्तिक मासीय शुक्ल पञ्चमी यस्तांत्रिया तिथौ (आ-आफ्ऊो गोत्रको नाम लिएर) जन्म जन्मान्तरार्जित ज्ञाताज्ञात कायिक वाचिक मानसिक सकल पाप कामावाप्ति काम अद्य प्रातश्च सूर्यार्थमहंदास्ये।

तत्पश्चात् अक्षत लिएर नमो भगवन सूर्य इहागच्छ यहतिष्ठतः उच्चारण गरी पूजाको थालीमा अक्षत राखी जल लिएर एतानि पाद्यार्घाचमनीयसनानीय पूनर चमनीय नयो भगवते श्री सूर्यनारायण नमः उच्चारण गरी जल लिएर चढाई फूलमा रातो चन्दनको लेप लगाई, रातो फूल, दुबो अक्षत र प्रसादका लागि तयार पारिएका परिकारहरुसहित जल लिएर सूर्यतिर द्वै नमोस्तु सुर्याय नमः उच्चारण गरी सम्पूर्ण डाला उत्सर्ग गर्दै कथा सुन्ने गरिन्छ।

त्यस पर्वात्मा गर्ने महिलाहरु डुच्चे गरेको सूर्यलाई अर्घ दिन्छन्। अको मान्यताका अनुसार छठ पर्व महाभारत कालदेखि सुरु भएको मानिन्छ। पारण भएपछि ४ दिवसीय छठ पर्वको समाप्त हुन्छ।

पछी देवी

कार्तिक शुक्ल पञ्चमी तिथिका दिन डूबै गरेको सूर्यका साथ साथै पछी देवीको समेत पूजा गरिन्छ। पुराणहरुका अनुसार प्रकृति देवीको एक दिन अप्यान अर्थात् अर्ध दिन अर्पण गर्ने समयसम्म पोखरी, तालतलैयामा हातमा नरिवल वा अन्य फलफुल लिई उभिरहेका हुन्छन्।

पछी देवीको पूजनको प्रचार प्रसार ब्रह्मवैरत पुराणका अनुसार राजा प्रियत्रक कालदेखि आरम्भ भएको मानिन्छ।

यस कारण छठिमाता भन्ने मिथिलाऽचलमा परम्परा रहेको छ। हुनत केहीते सूर्यको माता भनेर समेत पछी देवीको पूजा गर्दैन्।

छठको पौराणिक महत्व

लंका विजयपछि रामराज्यको स्थापनाका दिन कार्तिक शुक्ल पञ्चमी तिथिका दिन भगवान राम र माता सीता उपवास गरेर सूर्यदेवको आराधना गराएका थिए। सप्तमी तिथिका दिन भगवान राम र माता सीता उपवास गरेर सूर्यदेवको आराधना गर्दछन्। यस प्रकार कार्तिक शुक्ल पञ्चमी तिथिका दिन भगवान राम र माता सीता उपवास गरेर सूर्यदेवको आराधना गर्दछन्।

उत्तराई सन्तानको रूपमा छोरा

प्राप्त भयो तर उत्त छोरा पनि मृत नै जान्मे।

प्रियवद पुत्रलाई लिएर श्मशान गए र पुत्र वियोगमा प्राण त्यागे। ठिक त्यही समय मानस कन्ता देवसेना प्रकट भईन् र उनले भनिन् 'सृष्टिको मूल प्रवृत्तिको छैठौं अंशबाट उत्पन्न भएका वारिहरु धनी होस् या गरिब जुता, चप्पलबिना हिँडेर नै लैजाने गर्दछन्। त्यसैगरी छठको विशेषता सहितको मैथिली लोक गीतसंगीतले जीवनलाई सार्वक बनाउन र पवित्र पर्वका लागि अभ बढी निष्ठावान् बनाउन सहयोग गर्दछ।

छठको सन्देश

छठ पर्वमा स्थानीय उत्पादन, स्थानीय सीप र स्थानीय संस्कार को समिश्रण पाईन्छ। जस्तै की स्थानीय समुदायद्वारा हस्तानिर्मित बाँसको नाङ्गलो, कनसुप्ती, माटोद्वारा निर्मित सामग्रीहरु, ढकना, सरबा, दियो, हाथी इत्यादि सामग्रीहरु। हिन्दू धर्म संस्कृतमा छठ पर्वको विशिष्टता आफैमा महत्पूर्ण रहेको छ। यस पर्वमा उदाउँदो सूर्यका साथै अस्ताउँदे गरेको सूर्यलाई समेत एकै प्रकारको आस्था र निष्ठाका दिन अर्थात् छठिमैयाको पूजा गर्ने परम्परा बन्धना।

छठ पर्वको वैज्ञानिक महत्व

छठ पर्वको परम्परा वैज्ञानिक र ज्योतिषीय दृष्टीले समेत महत्पूर्ण रहेको पाईएको छ। पछी तिथि एक विशेष खोगोलीय अवसरको मानिन्छ।

प्रकृति र अध्यात्मिक

होस्ता उत्त दिन अर्ध दिन अर्थात् अर्ध दिन अर्पण गर्दछ। यस प्रकार कालदेखि सूर्यलाई अर्घ दिन अर्पण गर्दछ।

प्रकृति र अध्यात्मिक

प्रकृति र अध्यात्मिक हिसाबले हेनै हो भने पनि छठ पर्वको ज्यादै नै महत्व रहेको छ।

पर्वमा एक

